

számára körülbelül igénybe vehetni; mely nyilatkozatok az ideiglenes kiállítási bizottsághoz (Pest, régi színházépület I. emelet.) intézendők.

Valóban nem könnyű a kiállítást oly kitűzően rendezni, a mint azt az e tárgyban tapasztaltabb külföld nem egy példában megmutatta; de annál inkább érdekében áll és hazafias kötelessége minden egyes résztvevőnek, hogy az egész mű sikerét buzgalmával előmozdítsa.

Reméljük, hogy az eszme megpendítése élénk törekvést fog kelteni a haza minden vidékén azon nagy czél iránt, melyet magunk elé tűztünk; hogy honfitársaink és szomszédaink előtt a magyar nemzeti munkának teljes és jól rendezett képét tüntessük fel.

Az országos magy. iparegyesület, gazdasági egyesület, és közpénzügyi társulat által kiküldött ideiglenes kiállítási bizottság nevében

ifj. gr. Zichy József,

elnök.

Elmélkedés és javaslat gazdasági felsőbb tanintézetekünk ügyében.

A gyakorlati gazdák a gazdasági felsőbb tanintézeteket mindenüft, és így hazánkban is, nem egyszer illeték már azon látszólagosan joggal kimondott nehéz szemrehányással, *hogy növendékeiket megfelelő elméleti tanítás mellett nem látják el kellő gyakorlati oktatással*, és nevezetesen, hogy azokat igen gyakran *a kézfogásokban való jártasságnélkül* bocsátják el kötelékükből.

Ezen tényt csakugyan nem is lehet megczáfolni és tagadása annyi volna, mint látni nem akarni.

Azok, kiknek a gazdaság gyakorlati üzése jutott életfeladatul, igen jól tudják, mily fölötte fontos dolog az, hogy a gazda a körülötte mindennap előforduló munkálatokat nemcsak *lehetőleg tökéletesen ismerje*, hanem *a kézfogásokban ő maga is*, némi ügyességig jártas legyen.

Nem csoda tehát, hogy a tanintézetből kilépő u. n. „végzett“ gazdától, helyes elméleti ismereteken kívül azt is követelik, hogy ama kézfogásokban is beavatottságot mutasson. A „végzettek“ közül azonban igen sokan találkoznának, kik ezen kíváncsolomnak nem tesznek eleget, maguk és azon gazdaság igen nagy kárára melyben gazdálkodni fognak.

Ez kétségtelenül baj, a dolgon segíteni kell és pedig minél előbb, annál jobb.

De legyünk igazságosak, és kérdezzük legelőször is, valjon *valóban a gazdasági tanintézetek-e okai a szóban levő bajnak? lehet-e azokat jogosan ily súlyos váddal illetni?*

Erre határozottam *nem-mel* kell felelnünk, igazolásul azt hozzuk föl: miszerint a tanintézetek fölvéti föltételei közt az áll, hogy a belépő növendék „*legalább egy évi gyakorlattal*“ birjon és evvel föltételezik hogy a tanintézetre jövő fiatal ember, *saját érdekét jól fölfogva*, azon gyakorlati év alatt a gazdasági munkálatokban és kézfogásokban is megszerzé magának a szükséges gyakorlottságot és ügyességet.

Ugyan e föltételből kiindulva, a tanintézetek szervezete okszerű, hogy a gyakorlati foglalkozásoknak, melyek különben sok időt igényelnének, — csak kevés tért engedhetnek, *a nélkül azonban, hogy a gyakorlatot egészen elhanyagolnák*, mert hisz az előadásokhoz kapcsolólag minden tanintézeten u. n. „*gyakorlati utmutatásokat*“ szoktak tartatni.

A mondottakból talán elléggé világossan kiderült, hogy csak felelőletes ítéllettel lehet a tanintézeteket az említett váddal illetni, és ha legközelebből tekintjük a dolgot, csakhamar meggyőződhetünk róla, *miszerint a készületlenül belépő hallgatókban fekszik a hiba*, mert azok a hozzájuk kötött feltételezést nem teljesítik, és így a tanintézetek csak *látszólagos okai* a bajnak.

Ezzel a bizonyítással azonban még nincs az ügyön segítve, — *a baj tényleg létezik*, — és ennek elhárítását tűzte ki magának czélul ez igénytelen sorok írója.

Azt tehát, hogy a tanintézetet végzett fiatal gazdák, midőn azok szolgálattétel végett valamely gazdaságba lépnek, *nemcsak elméleti, ha-*

nem gyakorlati és nevezetesen a kézfogásokban való beavatottságot is hozzanak magukkal, véleményem szerint kétféle módon lehet elérni:

1. Ha a tanintézeteken jelenleg követett tanrendszertől teljesen eltérünk, az eddig mindenütt szokásban volt *2 éves tanfolyam helyett 3 éveset* léptetvén életbe és nevezetesen, ha a tanintézeten belül a gazdaság *gyakorlati üzésének, és a kézfogások betanításának ezentul több időt szentelünk; vagy*

2. ha az eddig szokásban volt tanrendszert, mely *elméleti tanítás* tekintetében egészen megfelelőnek bizonyult, mint életrevaló intézményt érintetlenül hagyjuk; hanem, ha az *intézetbe lépendő növendékek* a tanintézeten kívül szerzendő *gyakorlati képeztetést szabályozzuk.* —

Nem lehet tagadni, hogy az eddigi tanrendszertől való eltérésnek és a tanintézeten belül a gyakorlat kibővítésének megvolna bizonyos föltételek alatt a maga előnye, ha a gazdasági felsőbb tanintézeteket egyáltalában a gyakorlatszerzés helyeinek lehetne tekinteni.

Véleményem szerint azonban *a gazdasági felsőbb intézeteknek nem lehet feladatuk növendékeiket a tágasabb értelemben vett gyakorlatban, illetőleg a kézfogásokban kiképezni.*

Ezek feladata *a szakszerű, alapos elméleti oktatásra a főszólyt fektetni;* a nélkül természetesen, hogy a gyakorlati szemléletet elhanyagolnák, sőt ezt tenniök nem is volna szabad.

A felsőbb tanintézeteken nyújtandó *terjedelmesebb gyakorlati oktatás* ellen a következőket lehet felhozni:

1. *A házárnnyázás vagy convictszerű berendezés itt alig volna elkerülhető; már pedig ez, a mi az apai háztól kezdve igen szabad nevelésű ifjuságunknál, minden consequentiájával együtt igen nehezen volna keresztül vihető; de véleményem szerint nem is hasznos, mert a szabad fejlődést gátolja.*

2. *A főlügyelet az ifjuság fölött és a disciplina föntartása, mely néha még katonai növeldékben is bajba kerül, hol a tanárok a növendékek fölött abszolút hatalmat gyakorolnak — igen nehéz lenne, úgy hogy e körülmény egymaga már nagyon kérdésessé tehetné a tanítás eredményét.*

3. Az emléleti oktatás *alapossága jelentékenyen* szenvedne, a nélkül, hogy *ennek árán a gyakorlat teljesen kielégítő lehetne.*

4. Az intézet *hallgatói számát* a mostani frequentióhoz képest igen meg kellene szorítani, mert könnyen belátható, hogy pl. 120 fiatal embert egy 300 vagy akár 1000 holdas gazdaságban nem lehet *rendszeresen munkával* ellátni, kivált ha a gazdaság már rendes kerékvágásba jött.

5. Az intézeti gazdaság alig maradhatna *mintaszerű gazdaság*, — már pedig annak kellene lennie, — minthogy az évenként változó, *mezei munkákra teljesen szokatlan és gyakorlatlan növendékek* minduntalan hátráltatnák, vagy megakadályoztatnák a gazdasági üzlet rendes menetét.

6. Hazánknak gazdasági fölvirágzása céljából föltétlenül szüksége van rá, hogy *lehető rövid idő alatt, minél számosabb képzett, okszerű gazdát nyerjen.* — A gazdasági tanintézeteket méhkasoknak lehet tekinteni, melyek évenként rajt bocsátanak.

Ha fönt említett ókból a hallgatók számát *oly jelentékenyen meg kell szorítani*, akkor vagy *igen sok* tanintézetet kellene fölállítani, mihez tudomás szerint pénzünk nincs, — (bárcsak a már fönállók lennének minden szükségessel ellátva!) — vagy pedig az évenként a tanintézetekből kikerülő képzett ifjak úgy elvesznének széles e hazában, mint valami patak a Dunában.

7. A szóban levő rendszer kivitelére *tömerdek épület* kellene az ifjuság és a tanárok lakásaira, a mi *az országnak igen sok pénzébe* kerülne.

Igen kívánatos, sőt szükséges lévén, hogy az intézeti épület *lehetőleg a gazdaság területének közepén legyen elhelyezve*, mert különben a sok járkálás folytán sok drága idő menne veszendőbe; az eddig fönálló hazai gazd. felsőbb tanintézetek, t. i. *a debreczeni, a keszthelyi és a m.-óvári*, mostani alakjukban ezen tanrendszer életbe léptetésére *teljesen alkalmatlanok* lennének, mert a hozzájuk tartozó gazdaságoktól többé kevésbé *messze esnek.*

9. Az országnak — daczára annak, hogy az intézetek évenként *kevesebb képzett gazdát* nevelnének, és így egy-egynek kiképzésére nagyobb költség esnék, — az említett rendszer életbe léptetése után, *még többé*

kerülnének az intézetek, hacsak a növendékektől nem akarnának igen magas tan- és táppénzeket beszédni, a mi ismét bajos volna.

10. Végre ezzel *experimentatio* követtetnék el, mely valószínűleg nem fog sikert hozni, — legalább másutt tett tapasztalatok nem igen szólnak e rendszer mellett, de az ügynek, meglehet, nagyon sokat árthatna.

Az ép mondottak folytán talán eléggé kiderült, hogy czélszerűbb lenne a gazdasági felsőbb tanintézetek mostani szervezetét érintetlenül hagyni, és leendő növendékeik gyakorlati előképzettségének szabályozására fordítani figyelmünket.

És erre nézve bátorkodom egy javaslatot kockáztatni.

A tanintézetek mindenek előtt szigoruan arra volnának utasítandók, hogy gyakorlati képzettség nélkül növendéket fel ne vegyenek, sőt az előképzettségről később leírandó módon meggyőződést is szerezzenek maguknak.

Szükséges tehát, hogy a kivánt elméleti tanulmányokat végzett fiatal ember, mielőtt a tanintézetre megy, 2 vagy kivételes esetekben legalább 1 évi rendszeres gazdasági gyakorlatot szerezzen magának.

Ezen fölvételi föltételt a gazd. felsőbb tanintézetek ugyan eddig is követelték leendő növendékeiktől, de 1) nem kezeltettek elég szigorral,

2) a gazdasági pályára készülő ifjak gyakran nem választották meg kellőleg azon gazdaságot, melyben gyakornokoskodási idejüket kitöltötték, holott a helyes kiszemelés igen fontos befolyással bír a gyakorlat-szerzés eredményére nézve.

3) Az intézetek nem ritkán hamis, vagyis inkább lelkiismeretlen gyakorlati bizonyítványokkal mystificáltattak.

4) A különben elég iskolai képzettséggel bíró, a fölvételre jelentkező fiatal ember, gyakorlati bizonyítványa alapján föltétlenül fölvéte-tett, a nélkül, hogy kénytelen lett volna a gyakorlatban szerzett tapasztalásairól vizsga által számot adni.

Ad 1. Hogy a tanintézetek ezentul a gyakorlati előképzettséget jobban tekintetbe vegyék, az illető előjáró miniszterium egy ez irányú határozott rendelettel legkönnyebben intézheti el.

Ad 2. Azt, hogy a gazdasági pályára készülő ifjak nem választják meg mindig jól ama gazdaságot, melyben gyakorlati előképzettségük megszerzését keresik, leginkább azon körülmény ökozza, miszerint *nem bírnak mindig oly összeköttetésekkel vagy ismerettségekkel, melyek alapján könnyű módon juthatnának valami példányszerűen kezelt gazdaságba.*

Ezen hátrány megszüntetése képezi javaslatom legfontosabb részét. Véleményem szerint e bajon legbiztosabban akként volna segíthető, ha e tekintetben *a gazdasági egyesületek* közvetítése vétetnék igénybe.

Ugyanis a gazdasági egyesületek a területükön levő egyes jelesen kezelt gazdaságaik, ókszerűségük, szakképzettségük és műveltségük által kitűnő földbirtokosokhoz, bérnökökhöz vagy gazdatisztekhez felszólítást intéznének: nem volnának-e a szent ügy érdekében hajlandóak gazdaságaikba gyakoronkokat fogadni, és ha igen, minő feltételek alatt.

Ezen esetleg gyakoronkokat befogadni kész gazdaságokat aztán a szaklapok vagy egyéb közlönyök útján *köztudomásra kellene hozni*, hogy azon szülők, kik fiaikat a gazdasági pályára szánják, a gyakoronok-tartó helyek közt választthassanak.

Megjegyzendő, hogy nem tartanám czélszerűnek, ha valamely gazdaságba *egyszerre több mint 2, vagy legfeljebb 3 gyakoronok* fogadtatnék, mert különben *a felügyelet és a kellő betanítás* igen meg volna nehezítve.

Azt hiszem, hogy a gazdasági egyesületek, *melyek czélja minden gazdasági törekvést lehetőleg előmozdítani*, örömmel ragadnák meg a közvetítő szerepet, annál is inkább, minthogy ez által alkalmuk volna a területükön levő jeles gazdaságokat mintegy kitüntetni, és minthogy közbenjárásuk által az egész dolognak *megbízható hitelességet* kölcsönöznének.

Sőt nem kételkedem benne, hogy egyik másik több pénzerővel rendelkező gazd. egyesület az általa kijelölt gazdaságokban *gyakoronoki ingyen-állomásokat* is fog életbe léptetni, melyekre szegényebb sorsú, törekvő kezdőgazdákat küldend, és így azoknak lehetővé teszi *előképzettségük költség nélküli* megszerzését. — Ugyan ezt tehetik uradalmak is, pl. tiszti gyermekek számára.

Reményleni lehet másrészt, hogy oly gazdák, kik gyakornoktartásra felszólítottak, vagy e célból azon gazdasági egyesületnél, melynek területén működnek, jelentkeztek, — *nem fognak a ritkaságok közé tartozni, hanem, az ügy üdvös voltát tekintve, erre minél számosabban ajánlkozni.*

Természetesen föltételeztetik, hogy az ily gyakornokot fogadó oktató gazda feddhetlen élete példáján kívül, a kezdőgazdának *kellő vezetés mellett, minél több alkalmat szolgáltatasson a tanulásra, tapasztalás-szerzésre és a gazdasági üzletben való tevékeny részvételre*, és e cél biztosabb elérése végett megkiváncsatná tőle egy kis közlési és oktatási hajlam, továbbá a tapasztalatlan fiatal emberekkel való szeretetteljes szigorú, egyszóval *helyes bánásmód.*

Ad 3. Hogy a tanintézetek a hamis bizonyítványokkal való mystificationnak ezentúl kitéve ne legyenek, arra véleményem szerint legjobb szer az volna, ha az illő gazdasági egyesület *titkára vagy elnöke* az előttük valószínűleg ismert és megbízhatónak talált oktató gazda által kiállított gyakorlati bizonyítványra — *hitelesítés végett* — nevét ráírná, és az egyesületi pecsétet rányomná.

Ad 4. Arra pedig, hogy a tanintézet is bizonyosságot szerezzen magának a belépő növendék kielégítő gyakorlati képességéről, — *ki természetesen egyéb fölvéti föltételeknek már eleget tett,* — véleményem szerint legcélszerűbb volna azt *egy írásbeli vizsgára kötelezni*, melyet akként kellene intézni, *hogy a belépőnek egy rovatos lap adatnék, a rovatok fejein kérdések volnának föltéve, és feladatává tételnék e kérdésekre ép szerzett gyakorlatából és tett tapasztalásai alapján írásban felelni.*

Hogy e rovatok fejein levő kérdések tárgyát *tisztán csak tapasztalati* dolgok képeznék, az magától értetődik.

Az írásbeli vizsga után az illető vizsgáló tanár a kitöltött rovatot kezébe vévén, *még szóbeli kérdéseket* is intézne, és a nyert feleletekből aztán alkalma volna *teljesen meggyőződhetni*, vajjon a gyakorlat kielégítő volt e vagy sem.

Ha a fiatal ember e vizsgát jó eredménnyel meg nem állotta volna, akkor még egy évi gyakorlatra utasíthatnék.

A gyakorlatszerzés ezen ép leírt módozata által a következő *előnyök* volnának elérhetők:

1. A gazdasági pályára készülő ifju minden *nehézség nélkül és egyenes úton* juthat oly gazdaságba, hol *teljes biztonsággal* számíthat reá, miszerint *helyes vezetés és ellenőrzés* alatt gyakorlati ismereteinek megalapítását vagy kibővítését elérheti.

2. Miután *minden idejét* kizárólagosan csak a gyakorlatszerzésre fordíthatja, annál fogva azt *lehetőleg tökéletesen* sajátíthatja el magának.

3. Előbbi föltételezésünk szerint a kezdő gazdának legfeljebb *még két* gyakornoktársa levén, a felügyelet reá *meg van könnyítve*, annál fogva *nem lesz magára hagyatva*, a gazdaságban lehetőleg *szabadon mozoghat* és még akkor sem fog a gazdaság menetére gátlólag hatni, ha *itt-ott hibákat* is követne el.

4. Bő alkalmá nyílik a kezdőgazdának, — mert más teendője nincs, — magát *mindennemű kézfogásokba* lehetőleg begyakorolni, minden előforduló munkálatban *tevékeny részt venni* és így a gyakorlatot nem felületesen, hanem *egészen alaposan* eltanulni, a mi a tanintézeten folytatandó elméleti tanulmányok eredményére elhatározó befolyással bír.

Az tapasztalatilag megalapított és számtalanszor igazolt tény, hogy oly fiatal emberek, kik *hosszabb és derekas* gyakorlattal birnak, még azon esetben is, ha különben *hiányos* iskolai előképzettségük volna, sokkal több haladást tanusítanak *az elméleti tanulmányokban*, mint olyanok, kik jeles iskolai képzettség mellett, kellő gyakorlati ismeretekkel nem birnak. És ennek oka abban rejlik, *miszerint csak azok képesek az elméleti tanulmányok nagy hasznát és értékét valóban megbecsülni, kik azok hiányát és szükségét a gyakorlatban teljesen átérezni tanulták.*

5. A kezdőgazda így valamely gazdaságban, nem mint tétlen lógós, önkénye és kényelme szerint cselekvő urfi, hanem *mint tevékeny résztvevő*, mint az egész üzlet rendes menetének egyik tényezője lévén alkalmazva, azon gazdaság teljes képét örökítheti meg *emlékeztében*. — Erre annyiból igen nagy súlyt kell fektetnünk, minthogy evvel a fiatal ember egy létező reális mértéket szerez magának, melyhez majdan az *intézeti mintagazdaságot*, — feltéve, hogy az e diszes el-

nevezésre csakugyan érdemes is — és az előadásokban hallott *általános elveket* hozzámérheti.

Véleményem szerint az ép elmondott képezi a *legdöntőbb érvel az ellen*, hogy a növendék, mint *intézeti hallgató az intézeti gazdaságban* nyerje gyakorlati, — az előbb kifejtettek folytán valószínűleg csak hiányos — kiképeztetését, minthogy itt azon bizonyára igen üdvös hatású „*összehasonlításra készítő reális mérték*“ esik.

A gazdaság tapasztalati tudomány, és a tapasztalat legsikeresebb előmozdítója: az összehasonlítás. Minél több és solid alapokon nyugvó factora van valakinek az összehasonlításra, annál biztosabban vonhatja ki magának a sok közül azt, mi az ő céljainak és viszonyainak legjobban megfelel.

6. A gyakorlatilag ekkép előképzett fiatal ember tanintézetre jutván, egész erélyvel neki szentelheti magát *az elméleti tanulmányoknak*, melyek így annál gyümölcsözőbbek lesznek, mert valódi értéküket *csak most fogja megbecsülni tudni*. — Nem lesz kénytelen csak folytonosan Scylla és Charybdis — a gyakorlat és az elmélet — közt lebegni, két urnak egyszerre szolgálni, mi tudvalevőleg *jót és tökéletest* soha sem eredményezhet.

7. A fiatal ember a legtöbb esetben *olcsóbban* töltheti el gyakorlati éveit valamely faluhelyen vagy pusztán levő gazdaságban, mint a tanintézet színhelyén, hol már csak azért is aránylag drágább az élet, mert sok fiatal ember csoportosul egy kis helyen.

Sőt javaslatom szerint szegényebb sorsúak a gazdasági egyesületek részéről *ingyen helyeket* is nyernének, miért ismét a gazd. egyesületek azt követelhetnék ösztöndijasaiktól, hogy azok bizonyos időközökben *gazdasági naplójuk másolatát*, és egyéb előhaladásukat tanúsító irataikat küldjék be, szorgalmuk ellenőrzése végett.

8. Jelen javaslat életbeléptetése esetében, a bizonyára nagy vajadások közt alig létre jött tanintézeteken, — melyekre azt hiszem *még nem is lehetünk följogosítva az anathemát kimondani*, mert létezésük még igen rövid idejű, és mert erre még elég ókot nem szolgáltatnak, — nem kellene életbevágó és az országnak sok pénzébe kerülő, *az experi-*

mentalás és a contratizatio jellegét magánviselő változtatásokat tenni, mely változások *még korántsem jogosítanak fel bennünket a siker reményére.* — Erre még akkor is elég idő lesz, ha az itt tárgyalt javaslat nem hozna kellő gyümölcsöket. Sokkal czélszerűbbnek tartanám, ha azon költségtöbblet, mely ezen változtatásokra menthetlenül szükséges lenne, inkább a jelenleg fennálló tanintézetek *tömerdek hiányainak pótlására fordíttatnék.*

Itt helyén látom azonban azon tény constatálását, miszerint a tanintézetek jelenlegi szervezetükben, azon tanítványaiknak, kik derekas gyakorlati előképzettséggel és egyéb a gazdának szükséges *egyéni tulajdonokkal* lépték át küszöbeiket, *nem megvetendő gazd. szakképzést voltak képesek nyújtani,* mit úgy hiszem, minden ily minőségű volt hallgatójuk örömmel és hálás emlékezettel bizonyítand.

Ebből pedig azt lehet következtetni, hogy *nem a tanintézetek szervezetében,* hanem a belépő növendékek megfelelő *gyakorlat-hiányosságában* fekszik azon hiba, melyet némelyek oly szíves készséggel a tanintézetre magára szeretnek róni. — És ebből ismét az a tanúság, *hogy nem a tanintézetek szervezetét, hanem a gyakorlatszerzés módját kell a reformok tárgyává tenni.*

9. Végre azon reményemet bátorkodom kifejezni, *hogy az egész javaslat életbeléptetése nem okozna nehézségeket,* ha a m. kormány, — mely mint a tanintézetek fölötti rendelkező, az ügyben igen közelről van érdekelve, — kezdeményező fölszólítása folytán a hazai gazdasági egyesületek közvetítő szerepükben, egyszerűzetten és lehető lelkiismeretességgel járnak el.

Hogy javaslatom az *erdészeti tanügynél* épen úgy érvényesíthető volna, mint a gazdaságinál, azt alig lesz szükséges bővebben kifejtenem.

Szivemből örülnék, ha a szóban levő tárgy fölvilágosítására némiképp hozzájárultam volna, és még inkább örvendénék, ha javaslatom helyeslést találván, érvényre jutna; mert akkor legfőbb törekvésem céljához, t. i. hazám gazdasági fejlődését, mint nemzetünk életfeltételét lehetőleg előmozdítani, — egy lépéssel közelebb jutottam volna!

Befejezésül pedig azt kívánom megemlíteni, hogy e javaslat egy igen jelentékeny kiegészítő része, mely azt tárgyalja: „*miként kelljen az óktató gazdának a kezdőgazda gyakorlati kiképeztetése körül eljárni, és mire fordítsa figyelmét a kezdőgazda gyakorlathoz szokása ideje alatt*“ közel időben sajtó alá kerülend.

(Gazd. Lapok).

Balás Árpád, tanár.

Egy levél a vadászati törvényjavaslat tárgyában.

(Inke. Somogy megye. Május 11).

A küszöbön álló, s a megoldásra várakozó reform eszmék közt mindenesetre egyik legközérdekűbb tárgy a vadászat rendezése, illetőleg a vadászati jog törvényes szabályozása.

Alig képzelünk magunknak oly férfit, a ki a vadászat nemes elvé iránt meleg rokonszenvvel és érdeklődéssel ne viseltetnék.

Egyébként nemzetgazdászati szempontból óhajtom e kérdést én is mindenkor tekintetni, — és annak keresztülvitelénél azt zsinormértékül tartani, — mint fő momentumot.

De épen ezen tekintélyes incidensnél fogva nem vagyok képes még barátkozni mindenben azon elágozó különféle árnyalatokkal és nézetekkel, melyek ezen eszme megtestesítése körül mutatkoznak.

Ennek tolytán — a tárgy komolysága és fontossága szerént — előlegesen igen röviden megjegyezni bátorkodom, a nélkül, hogy talán vitát keresnék, azt: hogy Gr. F. L. az „Erdészeti Lapok“ IV-ik füzetében közzétett több nézeteit, minden gyakorlatiáguk mellett is, feltétlenül nem oszthatom.

Minthogy azonban nem füzetesen, hanem csak futólagosan szándékozom e nem csekély horderővel bíró tárgyhöz jelenleg hozzászólni, azért is mindenek előtt azt jegyzem meg részemről, hogy minél demokratikusabb alapon kívánom én e tárgyat a törvényben megoldva látni! mely a jelenkor szellemének, és követelményeinek legjobban megfelel! . . .